

Koristepuuna Suomessa menestyviä mäntylajeja löytyy muutama. Siperianseembraa (*Pinus sibirica*) on istutettu jo 1800-luvun lopulla julkisille paikoille suurikokoisten, syötäväksi kelpaavien siementensä takia. Myöhemmin suosittuja koristepuita ovat olleet vuorimänty (*Pinus mugo*) ja makedonianmänty (*Pinus peuce*). Rakennettujen alueiden viherrakennuspuuna vuorimänty on ylivoimaisesti yleisin, jopa niin yleinen, että tätä pensasmaista havukasvia toivoisi korvattavan jollakin muulla lajilla, esimerkiksi pensasseembralla (*Pinus pumila*).

Kanarianmänty (*Pinus canariensis*), Teneriffa, Kanarian saaret

Dendrologian Seuran lehteen, Sorbifoliaan toivotaan kirjoituksia männyistä ja vieraiden mäntylajien menestymisestä eri puolilla Suomea.

www.dendrologianseura.fi – myös Facebookissa!

Dendrologian Seuran julkaisuja voi tilata
Kirsi Koposelta sähköpostilla kirsikop@saunalahti.fi.

DENDROLOGIAN SEURA

Teijo Nikkanen: Mänty (*Pinus*) – vuoden puusuku 2016

Dendrologian Seura on valinnut vuoden 2016 puukasvisuvuksi männyn. Vuoden puukasvisuku on valittu vuodesta 2001 lähtien. Sitä ennen, vuosina 1977–2000, valittiin vuoden puulaji ja käytiin läpi 24 alkuperäistä kotimaista puulajia. Metsämänty (*Pinus sylvestris*) oli vuoden puulaji vuonna 1981. Nyt on vuorossa mäntyjen suku.

Mäntyjen (*Pinus*) levinneisyysalue on laajempi kuin minkään muun havupuu- tai ylipäättään puusuvun. Ne ovat levinneet pohjoiselta metsärajalta aina päiväntasaajalle asti, yksi laji jopa päiväntasaajan eteläpuolelle. Männyn suvussa myös lajeja on enemmän kuin missään muussa havupuusuvussa, yli 100. Suomessa niistä on kokeiltu 25 lajia, joista vajaan kymmenen lajia menestyy meillä hyvin.

Männyt ovat levinneisyysalueillaan usein alueen tärkeimpiä metsäpuita, kuten myös Suomessa kasvava metsämänty (*Pinus sylvestris*). Männyt ovat tärkeitä sekä sahapuina että paperiteollisuuden raaka-aineena. Mäntyjen merkitystä sekä metsätalous- että maisemapuina lisää se, että ne kasvavat usein laajoina puhtaina metsinä.

Mäntymetsää Puruveden Linnasaarella

Keltamänty
(*Pinus ponderosa*)
Kanada, Br. Columbia

Männyn ovat valoa vaativia puulajeja. Kasvupaikkavaatimustensa suhteen ne ovat vaatimatonta ja monet lajit menestyvät hyvin kuivilla ja karuilla paikoilla.

Vaikka ainakin meillä luontaisena kasvavista havupuista mänty sietää alkuperäsiirtoja paljon huonommin kuin kuusi, on joillakin mäntylajeilla kyky sopeutua erittäin hyvin uuteen kasvuympäristöön. Tunnetuin näistä on montereynmänty (*Pinus radiata*), joka kasvaa luontaisena pienellä alueella Pohjois-Amerikan länsirannikolla. Siitä on tullut tärkeä metsätalouspuu ennen kaikkea moniin eteläisen pallonpuoliskon maihin, mm. Uuteen Seelantiin, Chileen ja Australiaan.

Myös toisella Pohjois-Amerikan länsiosien mäntylajilla, vuorikontortamännyn (*Pinus contorta* var. *latifolia*) on samanlainen sopeutumiskyky ja siitä on tullut merkittävä metsätalouspuu laajoille alueille Eurooppaan. Kontortamänty kuuluu myös meillä niihin ulkomaisiin puulajeihin, jolla on edellytyksiä kilpailla metsätalouspuuna metsämännyn kanssa. Kontortamännyn käyttö metsätalouspuuna on Suomessa kuitenkin jäänyt kokeiluasteelle. Sitä on istutettu meillä vain noin 10 000 hehtaaria, mutta Ruotsissa yli 600 000 hehtaaria.

Vuorimänty
(*Pinus mugo*)
Tatravuoristo, Slovakia

Vuorikontortamänty
(*Pinus contorta*
var. *latifolia*)
Punkaharju

Männyn ovat myös koristepuita. Metsämäntyäkin näkee joskus yksittäisenä piha- ja puistopuuna. Usein ne ovat silloin luontaisesti syntyneitä, alueelle jätettyjä maisemapuita. Erityisiä koristemuotoja männystä on vähän. Niistä voisi viherrakentamisessa käyttää ainakin kulta- (*Pinus sylvestris* f. *aurea*) ja pilarimäntyä (*P. sylvestris* f. *fastigiata*).

Uudistetussa, vuonna 2017 ilmestyvässä Suomen puu- ja pensaskasviossa on esitelty seitsemän männyn erikoismuotoa. Näistä kultamännystä, luutamännystä (*P. sylvestris* f. *condensata*) ja pilarimännystä on olemassa myös viljelylajikkeita, kuten myös kääpiö- ja pallomännistä.

Kultamänty
(*Pinus sylvestris* f. *aurea*)

Siperiansembra
(*Pinus sibirica*)

